

Η επέκταση της Ρώμης στην Ελληνιστική Ανατολή

Το τέλος του βασιλείου των Ατταλιδών στη Μικρά Ασία

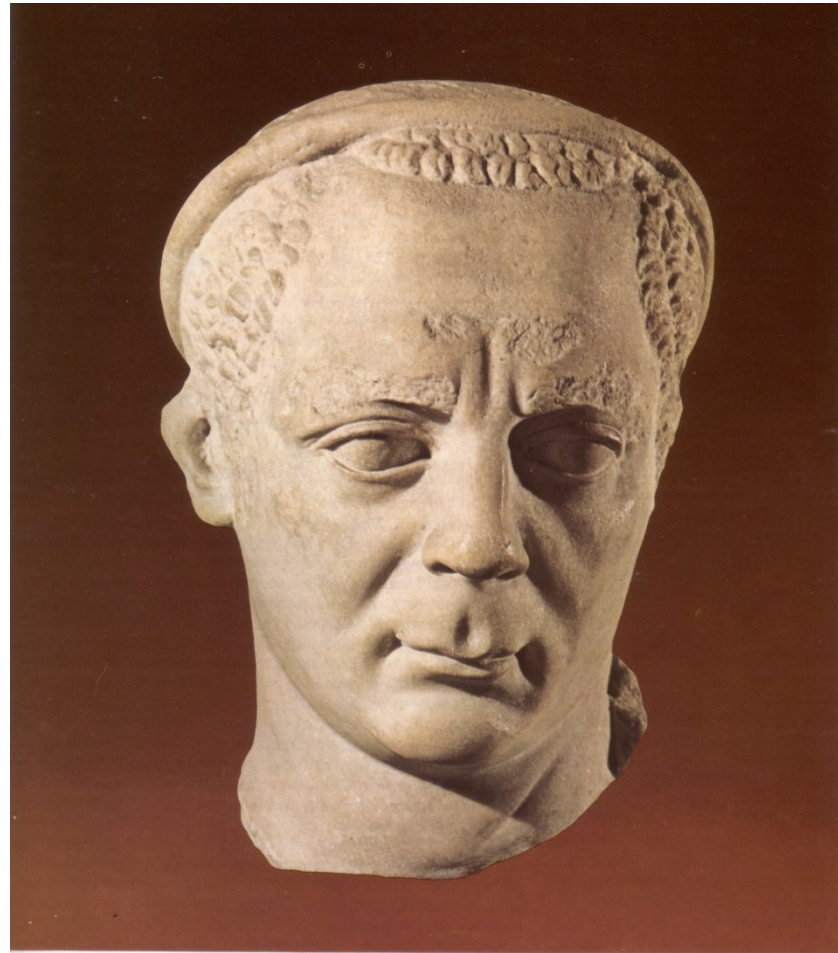
Ο Ατταλος ΙΙΙ κληροδοτεί το βασίλειό του στους Ρωμαίους. Ο πρώτος ηγεμόνας που πράττει ανάλογα. Πιθανές αιτίες αυτής της ενέργειας:

- 1) ο Ατταλος ήθελε να εμποδίσει τον Αριστόνικο να γίνει βασιλιάς
- 2) φοβόταν ότι η κοινωνική δυσαρέσκεια θα οδηγούσε αμέσως μετά το θάνατό του σε εξέγερση των φτωχών, ακτημόνων και σκλάβων,
- 3) δεν είχε καμία αυταπάτη ότι η Ρώμη ήταν πια ο κύριος της Μεσογείου,
- 4) δεν πίστευε ότι θα πεθάνει στα 38, ήθελε απλά να αποκαρδιώσει επίδοξους δολοφόνους του,
- 5) οι Ρωμαίοι υπαγόρευαν τη διαθήκη στον Ατταλο.

Εξέγερση του Αριστόνικου (Ευμένη ΙV) με την συμπαράσταση του ντόπιου αγροτικού πληθυσμού, των ακτημόνων και των σκλάβων. Ηλιόπολις.

Ίδρυση ρωμαϊκής επαρχίας της Ασίας, 129 π.Χ.

Άτταλος Γ' (170 – 133 π.Χ.).

Οι συνέπειες της κατάκτησης της Ελλάδας και της Μικράς Ασίας για τους Ρωμαίους κατακτητές

- **Οικονομικές-κοινωνικές συνέπειες:** μείωση αριθμού μικρογαιοκτημόνων, αύξηση μεγαλογαιοκτημόνων και πλουσίων (latifundia), αλλαγή καλλιεργειών, νέοι τρόποι πλουτισμού, αύξηση δούλων.
- **Πολιτικές συνέπειες:** αύξηση πελατειακών σχέσεων και δύναμης στρατηγών, διατάραξη σχέσεων με Ιταλούς συμμάχους.
- **Πολιτικά επακόλουθα:** Γράκχοι, στάσεις δούλων, εμφύλιοι, αλλαγή πολιτεύματος.

Συσσωρευμένη δυσαρέσκεια κατά της Ρώμης

- 1) σε αντίθεση με το βασιλικό σύστημα στους φόρους δεν υπολογιζόταν μόνο η βασιλική γη αλλά και η γη των πόλεων, στα ρωμαϊκά ταμεία πήγαινε το 10% των εσόδων από κάθε οικονομική δραστηριότητα των επαρχιών,
- 2) για την είσπραξη ήταν υπεύθυνοι οι *publicani*,
- 3) ο καθορισμός των φόρων και η μίσθωσή τους στους *publicani* γίνονταν στην Ρώμη ερήμην των επαρχιωτών.

Οι Μιθριδατικοί πόλεμοι

- Α΄ Μιθριδατικός πόλεμος. 89-85 π.Χ.

Μιθριδάτης Στ΄ + πόλεις Μικράς Ασίας + Βοιωτία + Αθήνα. Εσπερινοί της Εφέσου. Νικητής ο Ρωμαίος στρατηγός Σύλλας. Ειρήνη του Δαρδάνου.

- Β΄ Μιθριδατικός πόλεμος. 83-81 π.Χ. Ξεκίνησε με την εισβολή των Ρωμαίων στο βασίλειο του Πόντου και έληξε με νίκη του Μιθριδάτη Στ΄ και απώθηση των Ρωμαίων].

- Γ΄ Μιθριδατικός πόλεμος. 75-63 π.Χ. Αφορμή το κληροδότημα του βασιλείου της Βιθυνίας στους Ρωμαίους από τον Νικομήδη Δ΄. Ο Μιθριδάτης και οι σύμμαχοί του (μικρασιατικές πόλεις) ηττώνται οριστικά από τον Πομπήιο.

Μιθριδάτης Στ' Πόντου, Μουσείο Λούβρου

Ρωμαϊκοί εμφύλιοι πόλεμοι

Α) Συμμαχικός/Ιταλικός πόλεμος (91-88 π.Χ.). Οι Σύμμαχοι διεκδικούν δικαίωμα Ρωμαίου πολίτη. Συμβιβασμός (lex plautia papiria). Προτάθηκε από τον Μ. Plautius Silvanus και τον C. Papirius Carbo. Ο νόμος παραχωρούσε ρωμαϊκά πολιτικά δικαιώματα στις ιταλικές κοινότητες.

Β) Εμφύλιος Μάριου-Σύλλα (88-87 & 82-1 π.Χ.)

1^η τριανδρία, 60 π.Χ., Πομπήιος, Κράσσος, Καίσαρας

Γ) Εμφύλιος Πομπηϊου-Καίσαρα (49-44 π.Χ.)

2^η τριανδρία, Αντώνιος, Λέπιδος, Οκτάβιος

Δ) Εμφύλιος Αντώνιου και Οκταβιανού (44-31 π.Χ.)

Το τέλος των Σελευκιδών

Συρρίκνωση μετά την συνθήκη της Απάμειας στην πέρα από τον Ταύρο περιοχή (188 π.Χ.). Απώλεια των κτήσεων του Αντίοχου III. Ανάληψη πρώτου ρόλου από τους Ατταλίδες.

170-168 π.Χ. Στ' Συριακός πόλεμος. Η Ρώμη αναγκάζει τον Σέλευκο Δ' να αποχωρήσει από την Αλεξάνδρεια («η ημέρα της Ελευσίνας»).

Εξέγερση των Μακκαβαίων που κατόρθωσαν να δημιουργήσουν ένα ανεξάρτητο κράτος.

Δυναστικές έριδες.

Επιθέσεις των Πάρθων στη καρδιά του βασιλείου.
Οριστική επικράτηση στη Μεσοποταμία το 129 π.Χ.

Οριστική διάλυση το 63 π.Χ. Επαρχία της Συρίας.

Νέες επαρχίες: Κιλικία, Βιθυνία και Πόντος, Συρία.

Το τέλος των Πτολεμαίων

- Δυναστικές συγκρούσεις μεταξύ Πτολεμαίου Στ' και Η', Κλεοπάτρας Β' και Γ' (β' μισό του 2^{ου} αι. π.Χ.).
- Μετά το θάνατο του Πτολεμαίου Η' (116 π.Χ.) μοίρασμα της βασιλείας ανάμεσα στον Πτολεμαίο ΙΧ (Αίγυπτος και Κυρηναϊκή) και τον Πτολεμαίο Χ (Κύπρος).
- Αυτονομείται το 101 π.Χ. στην Κυρηναϊκή ο νόθος γιος Πτολεμαίος Απίων. Πεθαίνοντας το 96 π.Χ. κληροδοτεί την Κυρηναϊκή στους Ρωμαίους.
- 88 π.Χ. απαγωγή όλων των διαδόχων της δυναστείας (γιων του Πτολεμαίου ΙΧ και Χ) από τον Μιθριδάτη στην Κω.
- 80 π.Χ. οι Ρωμαίοι ανεβάζουν στο θρόνο τον Πτολεμαίο ΧΙ Αλέξανδρο ΙΙ.
- Λίγους μήνες αργότερα οι Αλεξανδρινοί ανεβάζουν στο θρόνο τον Πτολεμαίο ΧΙΙ Αυλητή.

- Το 51 π.Χ. πεθαίνει ο Πτολεμαίος XII κι αφήνει το οικονομικά καταστραμμένο βασίλειό του στην Κλεοπάτρα VII και το 13χρονο γιο του Πτολεμαίο XIII.
- Ο Αντώνιος χαρίζει στο βασίλειο της Αιγύπτου την Κυρηναϊκή, την Κύπρο, την Κρήτη.
- Ευρύτερη πολιτική του Αντώνιου: διάλυση των ρωμαϊκών επαρχιών της Ανατολής (μένουν μόνο η Ασία και η Βιθυνία) και δημιουργία τριών ισχυρών πελατειακών ηγεμονιών στη θέση τους (Πόντος, Γαλατία που περιλάμβανε Πισιδία και Λυκαονία και Καππαδοκία).
- Η Κλεοπάτρα γεννάει στον Μάρκο Αντώνιο δίδυμα, τον Αλέξανδρο Ήλιο και την Κλεοπάτρα Σελήνη. Στον εμφύλιο πόλεμο ανάμεσα στον Οκταβιανό και τον Μάρκο Αντώνιο κρίθηκε η τύχη της Αιγύπτου. Νίκη του Οκταβιανού στο Άκτιο 31 π.Χ.

Ίδρυση επαρχιών στην Ελληνική Ανατολή

- Επαρχία της Μακεδονίας, 148 π.Χ.
- Επαρχία της Ασίας, 129 π.Χ. (διαθήκη)
- Επαρχία της Κιλικίας, 80 π.Χ.
- Επαρχία της Βιθυνίας, 76 π.Χ. (διαθήκη)
- Επαρχία Κυρηναϊκής, 74 π.Χ. (διαθήκη)
- Αναδιοργάνωση των επαρχιών Ασίας, Κιλικίας και Βιθυνίας-Πόντου από τον Πομπήιο, 65 π.Χ.
- Επαρχία Κρήτης, 64 π.Χ.
- Επαρχία της Συρίας, 63 π.Χ.
- Επαρχία Αιγύπτου, 31 π.Χ.
- Επαρχία Αχαΐας, 27 π.Χ.
- Επαρχία Γαλατίας, 25 π.Χ.